

Valideringsdelegationen 2015-2019
U 2015:10

Registrator
Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remissvar Kompletterande utbildning för personer med utländsk utbildning (U2018/01274/UH)

Valideringsdelegationen 2015–2019 har i uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. Delegationens ledamöter representerar branscher och parter inom arbetslivet samt berörda myndigheter.

I detta remissvar lämnas synpunkter på förslag i Utbildningsdepartementets promemoria Kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning. Synpunkterna är gemensamma för delegationen som helhet.

Vissa av de myndigheter och organisationer som är representerade i delegationen lämnar även separata remissvar. Svaret har beretts av Valideringsdelegationens kansli och inför beslut i ärendet diskuterats vid Valideringsdelegationens sammanträde den 20 april 2018.

Ändrat syfte med den kompletterande utbildningen

I promemorian föreslås en ändring som innebär ett något breddat syfte med en kompletterande utbildning. Utbildningen ska kunna syfta till att studenterna ska kunna få behörighet att i Sverige utöva ett yrke som den utländska utbildningen *är relevant för*, inte enbart som den utländska utbildningen *har förberett dem för*.

Valideringsdelegationen tillstyrker förslaget. Den nuvarande skrivningen förutsätter en nära överensstämmelse mellan utbildningar och examina i olika länder i stället för att utgå ifrån Lissabonkonventionens principer om generöst och flexibelt erkännande. Utbildningar ser olika ut i olika länder, både vad gäller innehåll och form. Erkännandet måste därför ses i ett helhetsperspektiv med utgångspunkt i vad en individ faktiskt kan efter genomgången utbildning (*learning outcomes*).

Komplettering av behörighetskraven till kompletterande utbildning

I promemorian föreslås ett tillägg i kompletteringsförordningen vad gäller krav för behörighet som anger att den sökande ska ha kunskaper och färdigheter av en sådan beskaffenhet och omfattning att syftet med utbildningen kan uppnås inom ramen för utbildningen.

Valideringsdelegationen avstyrker formuleringen av den föreslagna kompletteringen. Ordalydelsen ”av en sådan beskaffenhet och omfattning” är hämtad från bestämmelsen om tillgodoräknande i 6 kap. 7 § högskoleförordningen. Prövningen för behörighet, som avser den sökandes kompetens för att kunna tillgodogöra sig utbildningen, bör inte sammanblandas med erkännandet av hans eller hennes tidigare utbildning. I stället bör kompletteringen i förordningen uttryckas som att den sökande ”*har nödvändiga kompetenser för att kunna tillgodogöra sig utbildningen*” (jmf förslag i prop. 2017/18:204). Att kunna tillgodogöra sig utbildningen innefattar att syftet med utbildningen kan uppnås inom ramen för utbildningen. Ett ytterligare skäl till att Valideringsdelegationen avstyrker den föreslagna formuleringen är att delegationen har lämnat förslag till ändring av bestämmelserna om tillgodoräknande (se SOU 2018:29 kapitel 5.7.1). Nuvarande bestämmelser är daterade, och vad som avses med uttrycket ”sådan beskaffenhet” framstår som oklart.

Valideringsdelegationen anser också att bestämmelserna om behörighet bör kompletteras i 5 § första punkten. Behörig till utbildning bör den vara som har avslutat en sådan utländsk utbildning som avses i 2 § *eller som trots avbruten utländsk utbildning bedöms ha nödvändiga kompetenser för att kunna tillgodogöra sig den kompletterande utbildningen*. Personer som tvingats avbryta sina studier i slutfasen av en utbildning vid ett utländskt lärosäte bör också kunna anses vara behöriga till en kompletterande utbildning. Likaså bör personer som till följd av flykt eller av andra skäl saknar fullständig dokumentation från sin tidigare utbildning kunna komma i fråga. Med en ökad förmåga att utföra valideringar vid svenska lärosäten är det rimligt att också öppna tillträde till de kompletterande utbildningarna grundat på reell kompetens.

Utbildning också i svenska eller engelska

I promemorian föreslås att det i en kompletterande utbildning ska få ingå högst 30 högskolepoäng i svenska eller engelska, utöver den högsta omfattningen på 120 högskolepoäng.

Valideringsdelegationen tar inte ställning till förslaget. Vissa studenter har behov av förstärkt utbildning i svenska eller engelska för att kunna tillgodogöra sig utbildningen, och en ökad flexibilitet i förordningen skulle kunna bidra till att möta detta behov. Samtidigt finns en påtaglig risk för att förslaget leder till en förlängning av utbildningstiden för samtliga studenter i kompletterande utbildning. Delegationen vill därför framhålla vikten av att en eventuell förändring följs upp med avseende på fullföljandegrad och tid i utbildning. En möjlighet till förlängning med ytterligare utbildning i svenska eller engelska får inte leda till en generell förlängning av tiden i utbildning. Bedömningen av behovet måste göras individuellt för olika studenter. Resurstilldelningen är högre till de kompletterande utbildningarna än till ordinarie högskoleutbildning bland annat för att lärosätena ska kunna ge studenterna språkstöd i utbildningen.

Omfattningen av examensarbetet ska kunna understigas

I promemorian föreslås att om en students utländska utbildning omfattar ett självständigt arbete (examensarbete) ska antalet högskolepoäng för det självständiga arbete som krävs för en examen få understigas vid kompletterande utbildning. Valideringsdelegationen tillstyrker förslaget.

Upplysning om tillgodoräknande saknas

I promemorian lämnas inga förslag om tillägg för att tydliggöra att högskoleförordningens bestämmelser om tillgodoräknande är tillämpliga även för de kompletterande utbildningarna. I stället framhålls att detta redan framgår av 3 § som allmänt anger att högskoleförordningen ska tillämpas.

Valideringsdelegationen beklagar detta. I promemorian framhålls att det är av största vikt att högskolorna tillämpar bestämmelserna om tillgodoräknande av kunskaper och färdigheter som studenterna har med sig i de fall där det är aktuellt. Enligt Valideringsdelegationens erfarenheter förekommer validering (i begränsad utsträckning) i samband med bedömning av behörighet till de kompletterande utbildningarna. Det förekommer dock knappast alls för tillgodoräknande i utbildningen. Detta trots att studenterna på de kompletterande utbildningarna har en mycket varierad bakgrund där de individuella behoven av komplettering kan se mycket olika ut beroende på tidigare utbildning och yrkeserfarenhet. Det faktum att validering för tillgodoräknande inte sker i dagsläget motiverar enligt delegationen att en upplysning skrivs in i kompletteringsförordningen

om att högskoleförordningens bestämmelser om tillgodoräknande är tillämpliga också för dessa utbildningar.

Å delegationens vägnar

Anders Ferbe
Ordförande

Elin Landell
Kanslichef

Valideringsdelegationen:

Mats Andersson, Svenska ESF-rådet

Jeanette Azinovic, Arbetsförmedlingen

Tim Brooks, Tillväxtverket

Anders Barane, Sveriges Kommuner och Landsting

Johan Ingelskog, Kommunal

Malin Jönsson, Universitets- och högskolerådet

Josefine Larsson, IF Metall

Maria Lindgren, Myndigheten för yrkeshögskolan

David Lundgren, Skolverket

Jesper Lundholm, Unionen

Charlotte Tarschys, Jusek

Peter Thomelius, Visita

Fredrik Voltaire, Almega

Amelie von Zweigbergk, Teknikföretagen